

ESPOO
ESBO

Yhdessä vahvaksi yhteisöksi

Mankkaanpuron koulun suunnitelma kiusaamisen vastaisista toimista

Kiusaaminen on haukkumista, ilkeitä puheita, yksin jättämistä tai eristämistä ryhmästä, tönimistä ja lyömistä. Kiusaamisteot vahingoittavat tai loukkaavat toista. Kiusatuksi joutunut ei pysty yleensä puolustautumaan tai vaikuttamaan saamaansa kohteluun. Kiusaaminen on usein ryhmäilmiö ja siihen liittyy aseman tavoittelua ryhmässä toista alistaen. Kiusaamisella tarkoitetaan tahallista, toistuvaa ja pitkäkestoista toimintaa.

Erimielisyydet ja niistä johtuvat riidat eivät ole kiusaamista, ellei niissä ole mukana epäasiallisia tekoja toista kohtaan tai toiselle haitallista tai vahingoittavaa vallankäyttöä. (Lähde [OPH](#))

Väkivallan teot voivat olla fyysisiä, henkisiä tai seksuaalisia.

Häirinnäksi määritellään tilanne, jossa luodaan esimerkiksi seksuaaliseen suuntautumiseen, alkuperään, vammaisuuteen tai muuhun tasa-arvo- tai yhdenvertaisuuslaissa säädettyyn syrjintäperusteeseen liittyvä toista henkilöä halventava, nöyryyttävä, uhkaava, vihamielinen tai hyökkäävä ilmapiiri. Seksuaalisella häirinnällä tarkoitetaan sanallista, sanatonta, fyysistä tai muuta seksuaalista ei-toivottua käytöstä, jolla loukataan henkistä tai fyysistä koskemattomuutta erityisesti luomalla uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri. (Lähde [OPH](#))

Syrjintää on se, että ihmistä kohdellaan huonommin kuin toista henkilökohtaisen ominaisuuden ja laissa säädetyn syrjintäperusteiden perusteella. Lakien kieltämät syrjintäperusteet ovat: ikä, alkuperä, kansalaisuus, kieli, uskonto, vakaumus, mielipide, poliittinen toiminta, ammattiyhdistystoiminta, perhesuhteet, terveydentila, vammaisuus, seksuaalinen suuntautuminen ja muu henkilöön liittyvä syy. Syrjintäperusteita ovat myös sukupuoli, sukupuoli-identiteetti ja sukupuolen ilmaisu.

Mankkaanpuron koulussa toimenpiteitä hyvinvoinnin tukemiseksi ja kiusaamisen, väkivallan, häirinnän ja syrjinnän ennaltaehkäisemiseksi ovat mm.

- hyvinvointitaitojen kehittäminen
- koulun ja ryhmien yhdessä sovitut, kaikille tiedotetut säännöt ja ohjeet
- jatkuvan ryhmäytymisen ja sosiaalisen kiinnittymisen edistäminen
- huoltajien ja opiskelijoiden osallisuus
- opiskeluhuollon palveluista tiedottaminen
- siirtymävaiheiden tuki ja
- hyvinvoinnin (ml. kiusaamisen, väkivallan, syrjinnän ja häirinnän) seurantamenetelmät.

Ennaltaehkäisy: Hyvinvointityö ja hyvinvoinnin mittarit

Lasten toiminnan ja hyvinvoinnin havainnointi on koulun aikuisten keskeinen tehtävä. Hyvä oppilaantuntemus ja yhteistyö kotien kanssa tukee tätä työtä.

Koulussamme seurataan lasten hyvinvointia jatkuvasti myös mm. seuraavin kartoituksin: oppilaskysely (4.-6. luokat), Kouluterveyskysely (4.-5. luokat), koulun omat kiusaamiskyselyt ja muut mittarit, KiVa-koulun tapaukset (määrä ja laatu) sekä kartoitukset, Hyvinvointikartta 5. luokkalaisille (terveyskysely/terveydenhoitaja).

Jokaisessa luokassa tehdään vuosittain sosiogrammi luokan sosiaalisista suhteista. Myös erilaisia ilmapiirikyselyjä tehdään tarvittaessa. Kyselyjen tuloksista tiedotetaan ja tuloksia tutkitaan koulun ja oppilashuollon aikuisten toimesta sekä lasten ja huoltajien kanssa (osin edustuksellisesti).

Ennaltaehkäisy: Sosiaalisia ja tunnetaitoja sekä kiusaamistilanteiden käsittelyä kehittävät ohjelmat

Mankkaanpuron koulussa hyödynnetään seuraavia ohjelmia/toimintamalleja: Taitava, KiVa, positiivinen pedagogiikka

Taitava-malli on Mankkaanpuron koulun oma yhteistyö-, tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoittelun malli. Joka kuukausi harjoitellaan yhtä taitoa.

KiVa-tunneilla 1. ja 4. luokilla opitaan tietoja esim. kiusaamisen käsitteestä, eri rooleista ja toimintatavoista kiusaamistilanteissa.

Positiivisen pedagogiikan menetelmät ja vahvuuksien hyödyntäminen luokissa tukevat myönteistä ilmapiiriä ja ihmisenä kasvua.

Luokissa harjoitellaan säännöllisesti erilaisia hyvinvointi- ja läsnäolotaitoja (esim. rauhoittuminen, keskittyminen, itsesäätely).

Ennaltaehkäisy: Ryhmien, luokkien ja yhteisöjen yhdessä sovitut säännöt

Kouluyhteisössämme on sovitut toimintatavat kiusaamisen ennaltaehkäisyyn ja kiusaamisen puuttumiseen.

Koulun toimintaa ohjaavat järjestyssäännöt ja niitä täydentävät toimintaohjeet (säännöt). Mankkaanpuron koulun kultaisiin sääntöihin on poimittu keskeisimmät säännöt ja toimintatavat. Tavoitteena on, että kaikki mankkaanpurolaiset tuntevat hyvin kultaiset sääntömme. Jokainen luokka laatii vuosittain em. sääntöihin tai luokan tarpeisiin pohjautuvat luokan omat säännöt. Ne voivat koskea kiusaamista tai yleisemmin luokan toimintaa.

Mankkaanpurossa toimintaamme ohjaa myös yhteisesti laaditut vuorovaikutussopimukset, jotka koskevat sekä koulun aikuisia, lapsia että huoltajia.

Ennaltaehkäisy: Jatkuva ryhmäyttäminen ja sosiaalisen kiinnittymisen edistäminen

Ryhmäyttäminen on koulussa arkipäivää ja jatkuvaa läpi lukuvuoden. Jatkuva ryhmäyttäminen vahvistaa ryhmän ja luokkatason yhteistyötä, toimintakykyä, parantaa ilmapiiriä ja lisää turvallisuudentunnetta.

Mankkaanpuron koulussa vahvistamme me-henkeä

- luokkatasoyhteistyöllä,
- luokkien välisellä yhteistyöllä (esim. kummitoiminta),
- osallisuuden kokemusten varmistamisella ja
- koko koulun yhteisillä tapahtumilla.

Yhteisöllinen hyvinvointiryhmä ja Taitava-tiimi tukevat ryhmäyttämisen toteuttamista mm. materiaalia ja toimintatapoja jakamalla.

Osa sosiaalisen kiinnittymisen edistämistyötä on lasten poissaolojen seuranta ja niihin puuttuminen Espoon Läsnäolon tukemisen ja poissaoloihin puuttumisen –mallin mukaisesti.

Ennaltaehkäisy: Niveltäminen ja siirtymätilanteet

Oppilas saa erityisesti nivelvaiheissa ja siirtymätilanteissa tukea ja ohjausta.

Esiopetus - koulu: Keväällä järjestetään eskaritulokkaille, koulutulokkaille ja heidän huoltajilleen tutustuminen. Syksyllä järjestetään vanhempainilta koulutulokkaiden huoltajille, elo-syyskuun aikana käydään henkilökohtaiset keskustelut koulutulokkaiden huoltajien kanssa. Vanhempainilloissa pyritään myös vuorovaikutteiseen toimintaan.

Siirtopalaverit esiopetusryhmien/varhaiskasvatuksen kanssa pidetään keväällä, yhteistyötä esiopetusryhmien ja 1. luokkien välillä tehdään koko lukuvuoden ajan.

Uusi oppilas käy **tutustumassa** etukäteen uuteen luokkaan ja kotiutumista uuteen kouluun ja luokkaan tuetaan tietoisesti esim. tutor-oppilaiden avulla.

6.-luokkalaisten tutustuminen yläkouluun järjestetään lukuvuoden aikana. Rehtorin yläkoulutunnit järjestetään joulukuussa yläkouluhaun aikaan. Arviointikeskustelun yhteydessä on nivelvaiheen ohjaava palaute. Nivellyspalaverit pidetään keväällä.

Ennaltaehkäisy: Huoltajien osallistaminen

Huolehdimme, että huoltajilla on tiedossa, miten koulussamme kiusaamista ehkäistään ja miten siihen puututaan.

On tärkeää, että huoltajat tutustuvat toisiinsa jo koulutaipaleen alussa. Vuorovaikutteiset vanhempainillat ja muu vanhempaintoiminta vahvistavat tuttuutta ja turvallisuutta.

Vaалимме yhteistyötä ja tiedotamme aloitteellisesti: Luokan kuukausikirjeessä ja koulun kuukausitiedotteessa tuodaan esille myös ryhmän ilmapiiriin, vuorovaikutukseen ja kiusaamisen vastaiseen toimintaan liittyviä asioita.

Vanhemmille esitellään koulupolun aikana useampaan otteeseen, mm. syksyn vanhempainillassa, kiusaamisen ehkäisemisen toimintamalli, kiusaamistilanteen selvittelytavat ja jälkihoitoprosessit (puuttumisen portaat). Materiaalia koulun kiusaamisen vastaisesta työstä löytyy koulun nettisivuilta.

Puuttuminen: Kiusaamisen vastaiset toimet, vastuuhenkilöt

Mankkaanpuron koulussa käytetään KiVa-kouluohjelmaa kiusaamisen ehkäisyyn ja puuttumiseen. KiVa-ohjelman mukaisia oppitunteja on 1. ja 4. luokalla. Kiva-tiimi (ryhmä opettajia, sovitaan vuosittain) vastaa KiVa-ohjelman mukaisen kiusaamista ennaltaehkäisevän toiminnan näkymisestä koulun arjessa sekä puuttumisen portaiden toteutumisesta yhteistyössä kaikkien koulun aikuisten ja huoltajien kanssa.

Kiusaamista ehkäisevä toiminta on kaikkien opettajien ja koulunkäynninohjaajien vastuulla. Rehtori, johtotiimi ja yhteisöllinen opiskeluhoito johtavat koulun kiusaamista ehkäisevää toimintaa.

Kiusaamiseen voi liittyä tarve oppilashuollon tuelle. Koulun nettisivuilta löytyy yhteystiedot kaikille opiskeluhoitoon henkilöille (psykologi, kuraattori ja terveydenhoitaja). Suosittelemme Wilmaa yhteydenottokanavana.

Kiusaamisen tapahtuessa sosiaalisten medioiden alustoilla, lapsia ohjataan aktiivisesti Someturvan palvelujen käyttöön.

Koulussamme lapsille annetaan mahdollisuus nimikkoaikuisen tuelle kiusaamistilanteessa. Nimikkoaikuisen nimetään tarvittaessa sekä kiusatulle että kiusaajalle. Nimikkoaikuisen valinnassa kuullaan tarkasti lasta. Nimikkoaikuisen tukea hyödynnettäessä käytetään tapauskohtaista harkintaa.

Puuttuminen: Kiusaamisesta kertominen

Tavoitteenamme on, että lapsi kertoo kiusaamisesta aina heti aikuiselle. Kannustamme ja rohkaisemme lapsia ottamaan puheeksi kokemansa loukkaavan käytöksen. Muistutamme ja opastamme tästä lapsia säännöllisesti sekä koko koulun tasolla että luokissa. Huolehtimalla siitä, että lapsi tietää, mitä kiusaaminen on, tuemme myös nopeaa kiusaamiseen puuttumista.

Kiusaaminen voi käydä ilmi lapsen lähipiirille (esim. perhe tai ystävät), vaikkei lapsi asiaa tuokaan esille. Kiusaamisesta tulee heti tiedottaa luokanopettajaa. Luokanopettaja selvittää kiusaamistilanteen tai tilannearvionsa pohjalta siirtää asian koulumme KiVa-tiimille. KiVa-tiimin selvittely alkaa tilannekartoituksella, johon on käytössä oma lomake.

Huoltajia tiedotetaan aina tapahtuneesta kiusaamisesta ja siihen puuttumisen toimista.

ESPOO
ESBO

Kiusaamiseen puuttumisen portaat

Mankkaanpuron koulu

Luokissa tehtävä ennaltaehkäisevä työ

- Kiva, Taitava, vahvuuspedagogiikka, ryhmäytymiset, luokkien välinen yhteistyö, turvallisen ilmapiirin luominen, osallistaminen, vuorovai-
kutussopimus, läsnäolo, sosiogrammi
- Hyvän yhteishengen luominen "Meidän Mankkaanpuro"

Mahdollisen kiusaamisepäilyn tiedottaminen välittömästi luokanopettajalle

- Jokaisen aikuisen vastuulla on pitää silmät auki ja havainnoida lasten yhdessäoloa.
- Kiusaamisepäily tulee ilmoittaa luokanopettajalle heti epäilyn ilmaantuessa.

Opettaja puuttuu kiusaamiseen ja seuranta 2 viikkoa

- Luokanopettaja jututtaa kiusatun ja kiusaajan erikseen. Tämän jälkeen asiasta keskustellaan yhdessä ja sovitaan suullisesti käytöksen muuttamisesta ja anteeksipyyntöstä.
- Luokanopettaja kirjaa tapauksen ylös.
- Yhteys kotiin selvittelyn jälkeen.
- Opettaja seuraa tilannetta.
- Selkeä jo pidempään jatkunut tai vakavampi kiusaamistapaus heti suoraan KiVa-tiimille.

KiVa-tiimi ja seuranta

- Luokanopettaja tai muu koulun aikuinen täyttää KiVa-lomakkeen ja palauttaa KiVa-tiimin yhteyshenkilöille
- Lomake löytyy KiVa-kaapista opehuoneesta.
- KiVa-tiimi seuloo ja hoitaa selvittelyn KiVa-prosessin mukaisesti.
- Seuranta tapauksesta riippuen, minimi 2 viikkoa.
- KiVa-tiimi tiedottaa huoltajia.
- KiVa-tiimi konsultoi tarvittaessa kuraattoria.
- Mahdolliset tukihenkilöt valitaan ja tukitoiminta aloitetaan.

Kiva-tiimi kutsuu osapuolten huoltajat koululle joko yhdessä ja erikseen.

- Huoltajat kutsutaan yhteiseen keskusteluun.
- Tarvittaessa pyydetään oppilashuoltohenkilöstöä mukaan.
- Tilanteessa huomioidaan aina lapsen etu.
- Sovitaan seuranta-aika
- KiVa-tiimi kirjaa selvittelyprosessin.

Rehtorin puhuttelu ja kiusaamisen sekä tukitoimien tehostettu seuranta

Tapauskohtaisesti käytetään harkintaa, miten tilanteissa edetään ja mahdollisista kurinpidollisista toimenpiteistä. Oppilaalle tai huoltajille tarjotaan mahdollisuutta psykologin, kuraattorin tai muun tukihenkilön palveluihin.

Kun koulun keinot eivät riitä, yhteistyötä tehdään lastensuojelun ja poliisin kanssa.